

Etyka – klasy 4

Wymagania edukacyjne z etyki

w Szkole Podstawowej nr 363 w Warszawie

Nauczyciel etyki dostosowuje wymagania edukacyjne wynikające z programu nauczania tego przedmiotu do indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Szczególnie dotyczy to uczniów zdolnych (indywidualizacja procesu nauczania), jak również uczniów szkoły z różnymi dysfunkcjami (zgodnie z opinią i wskazaniem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej).

Cele i zadania etyki w szkole – wymagania ogólne:

1. Dobro i zło, rozróżnianie pojęć.
2. Normy i zasady moralne jako wyznacznik funkcjonowania między ludźmi.
3. Pojęcie wartości, ich hierarchizacja.
4. Człowiek jako osoba (godność, szacunek, poczucie sprawiedliwości).
5. Sumienie, a oceny moralne.
6. Kształcenie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia
7. Budowanie własnego systemu wartości.
8. Kształcenie umiejętności zastanowienia się, refleksji nad sobą i swoim systemem wartości.
9. Umiejętność obrony własnego stanowiska.
10. Stosowanie argumentacji i uczestnictwa w dialogu.
11. Wdrażanie do samokształcenia i pracy nad sobą.
12. Odkrywanie wartości ogólnoludzkich.
13. Kształcenie umiejętności samodzielnego podejmowania decyzji.
14. Kształcenie umiejętności uzasadniania wyborów i brania za nie odpowiedzialności.
15. Pogłębienie więzi w grupie: integracja grupy.
16. Pomoc w poszukiwaniu sensu życia, w poszukiwaniu swojego miejsca na ziemi.
17. Kształcenie samoakceptacji, tolerancji, empatii, asertywności.
18. Budowanie poczucia własnej wartości.
19. Człowiek wobec podstawowych zagadnień egzystencjalnych
(narodziny, szczęście, cierpienie, śmierć)
20. Etyczne aspekty w relacji człowiek – przyroda.

KLASY IV

Cele ogólne:

1. Rozpoznawanie elementarnych wartości, wśród których na pierwszym miejscu jest dobro.
2. Odróżnianie dobra od zła w zakresie elementarnym.
3. Kształtowanie empatii.
4. Kształtowanie postawy refleksyjnej wobec omawianych zagadnień dotyczących człowieka, jego najbliższego otoczenia (rodziny, przyjaciół, kolegów, osób starszych, osób niepełnosprawnych itp.), środowiska przyrodniczego, stosunku do własnej natury (uczuć, motywacji itp.) i określonych sytuacji życiowych.

Szczegółowe cele kształcenia:

Wiedza:

1. Wiedza na temat elementarnych wartości.
2. Wiedza na temat praw i obowiązków młodego człowieka wobec siebie i innych.
3. Wiedza na temat uczuć, emocji, słabszych i mocniejszych stron własnych oraz innych.
4. Wiedza na temat obszaru kulturowego, w którym uczeń żyje, wraz z konsekwencjami takimi jak: religia, sztuka, system wartości, przy jednoczesnym uświadamianiu oraz zaznaczaniu istnienia alternatywnych obszarów i systemów kulturowych.
5. Wiedza na temat ogólnych problemów moralnych występujących w najbliższym otoczeniu, jak i w świecie (np. ochrona środowiska naturalnego).

Umiejętności:

1. Umiejętność odróżniania dobra od zła.
2. Umiejętność identyfikowania dobra i zła w różnych formach (w treściach poszczególnych opowieści – konkretne postacie i ich działania, symbole).
3. Umiejętność nazywania elementarnych pojęć moralnych i posługiwania się nimi (np. sprawiedliwość, wytrwałość, honor, dzielność etyczna, sumienie itp.).
4. Umiejętność rozpoznawania stanów uczuciowych oraz ich następstw (np. złości).
5. Umiejętność formułowania prostych wypowiedzi i wniosków.
6. Umiejętność kulturalnego dyskusowania – wyrażania własnego zdania z użyciem prostej argumentacji oraz słuchania wypowiedzi koleżanek i kolegów, bez przerywania.
7. Umiejętność poszanowania dla odmiennych postaw i poglądów wyrażanych przez koleżanki i kolegów.
8. Umiejętność podejmowania prostych decyzji.
9. Umiejętność przewidywania ewentualnych konsekwencji dokonanych wyborów, łączenie przyczyny i skutku.

Postawy:

1. Wrażliwość na wartości – z dobrem na czele.
2. Wrażliwość na dobro i jego przejawy, gotowość do chronienia dobra.
3. Budowanie fundamentów własnej hierarchii wartości.
4. Budowanie poczucia własnej godności, niepowtarzalności i wyjątkowości jako osoby, dostrzeganie i poszanowanie tych samych cech u innych osób.

5. Przekonanie o potrzebie doskonalenia postawy moralnej (np. rycerskość).
6. Otwartość i wrażliwość na potrzeby innych osób oraz wszelkich istot żywych.
7. Wrażliwość na problemy środowiska naturalnego i jego ochrony.
8. Przekonanie o słuszności postawy aktywnej, rozszerzonej również na pole działań ogólnospołecznych (np. udział w akcjach charytatywnych).

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

1. Wstęp – co to jest etyka?
  - Narodziny etyki.
  - Postępowanie: jak bym postąpił w danej sytuacji. Ocenianie postępowania innych. Powinność i jej znaczenie.
  - Etyka w życiu codziennym: zadawanie pytań. Dokonywanie wyborów. Nawyki i zwyczaje.
  - Normy: normy etyczne i prawo.
  - Czym jest wartość? Obiektywizm wartości. Życiowe wybory między wartościami.
2. Poznawanie siebie, dostrzeganie cech indywidualnych własnych i najbliższych osób.
  - Poznawanie samego siebie: opisywanie postaci. Tożsamość.
  - Zagadnienie tego, kim jesteśmy. Jak oceniają nas inni i na jakiej podstawie. Jak ważne jest imię. Co to znaczy „być sobą”?
  - „Jak być sobą?”. Waga poznania samego siebie.
3. Wyjaśnianie prawdziwego znaczenia własnych zachowań oraz ich przyczyn oraz konsekwencji.
  - Konsekwencje. Stawianie warunków. Wyrządzanie krzywdy i jej doznawanie. Etyczny wybór.
  - Kłamstwo i prawda. Wydawanie sądów. Czy dobro i zło zależą od sytuacji? Pojęcia: dobra, odwagi, bohaterstwa. Moralność jako coś, co musimy wydobyć z siebie.
  - Dlaczego postępuję w jakiś sposób? Nasze zachowanie wobec kogoś. Poczucie winy, lekceważenie.
4. Człowiek jako osoba, godność człowieka
  - Człowieczeństwo: próba zdefiniowania człowieka. Natura człowieka.
  - Rozważania o śmierci: dzieci chore i najbliżsi, śmierć w mediach i filmach.
  - Miłość: moc miłości. Potrzeba miłości. Miłość w literaturze i sztuce.
  - Prawda: różne znaczenia słowa „prawda”. Zdania prawdziwe. Paradoxy i zagadki związane z prawdą.
  - Tolerancja: inność w grupie. Pozytywny ideał tolerancji. My i nietolerancja. Tolerancja a obojętność.
  - Zło: istnienie zła. Pojęcie zła moralnego. Szukanie usprawiedliwień.
5. Przyjmowanie odpowiedzialności za siebie.
  - Odpowiedzialność: różne rodzaje odpowiedzialności. Granice odpowiedzialności.
6. Prawa i obowiązki, zasady i reguły postępowania, w tym także w ruchu drogowym.
  - Lista praw i obowiązków (szkolne, prawa człowieka i dziecka, prawo karne, ruch drogowy, dekalog, obowiązki domowe)
  - Prawa: znaczenie posiadania prawa do czegoś. Różne sposoby walki o prawa. Lista praw powszechnych – Konwencja Praw Dziecka, Deklaracja Praw Człowieka.

7. Uczestnictwo w grupie, porozumiewanie się z innymi.
  - Klimat grupowy. Sposoby przedstawiania się. Wyrażanie swoich uczuć.
  - Porozumiewanie się. Aktywne słuchanie. Komunikowanie się. Język niewerbalny.
  - Współdziałanie. Wspólne budowanie i opowiadanie.
8. Wolność i jej różne rozumienie, autorytety i wzory osobowe.
  - Wybór wzorców moralnych – kryteria.
  - Lista autorytetów, wzorców – osoby z najbliższego otoczenia, z filmu lub literatury.
  - Autorytet: pojęcie autorytetu. Autorytet moralny i religijny. Potrzeba autorytetu.
  - Wolność: wolność jako wartość. Wolna wola. Wolność jako istota człowieczeństwa.
9. Praca i jej wartość dla człowieka.
10. W świecie wartości: pokój, szacunek, szczęście, pokora, uczciwość, prostota, jedność.
11. Uzasadnianie opinii, wydawanie sądów, kryteria ocen, między innymi w odniesieniu do zjawisk społecznych na poziomie małej grupy, społeczności szkolnej i społeczności lokalnej.
  - Wątpienie jako metoda poznawcza.
  - Uzasadnianie przekonań: konieczność uzasadniania.
12. Problematyka wybranych zagadnień bioetycznych i związanych z ochroną środowiska.
  - Przyroda i jej znaczenie dla człowieka: stosunek człowieka do przyrody. Ochrona przyrody i jej konieczność. Relacje człowiek - zwierzęta. Postępowanie człowieka wobec zwierząt.

Ocenianie

Ocena z etyki w większym stopniu niż w przypadku innych przedmiotów uwzględnia wysiłek, wkład pracy i zaangażowanie ucznia. Poglądy nie podlegają ocenie, a jedynie dyskusji.

Ocenie podlegają:

1. Aktywne uczestniczenie w zajęciach.
2. Gotowość do wysłuchania racji i poglądów innych osób.
3. przestrzeganie zasad panujących w grupie.
4. Umiejętność współpracy.
5. Prace plastyczne.
6. Wypowiedzi ustne.
7. Wypowiedzi pisemne (próby tworzenia własnych tekstów)
8. Prace dodatkowe (np.: plansze, plakaty, projekty)

Stopień celujący:

- aktywny udział w lekcjach,
- przestrzeganie zasad: właściwy stosunek do innych uczestników zajęć,
- podejmowanie współpracy z innymi uczniami,
- gotowość do wysłuchania racji i poglądów innych osób,

- podejmowanie zadań dodatkowych,
- aktywność, ciekawość, własne zainteresowania i poszukiwania; samodzielne inicjowanie pewnych działań, jak na przykład zaproponowanie i opracowanie tematu związanego z omawianym zagadnieniem.

Stopień bardzo dobry:

- przestrzeganie zasad: właściwy stosunek do innych uczestników zajęć,
- chętnie podejmowanie współpracy z innymi uczniami,
- gotowość do wysłuchania racji i poglądów innych osób,
- czynny udział w zajęciach/dyskusjach.

Stopień dobry:

- przestrzeganie zasad: właściwy stosunek do innych uczestników zajęć,
- częsty udział w dyskusjach.

Stopień dostateczny:

- sporadyczny udział w dyskusjach.

Stopień dopuszczający:

- minimalne uczestnictwo w zajęciach.

Stopień niedostateczny:

- niespełnienie powyższych warunków.

Małgorzata Żurawka